

E-rječnik neologizama hrvatskog jezika

Anita Skelin, Daša Farkaš, Vanja Štefanec

askelin@m.ffzg.hr, dberovic@m.ffzg.hr, vstefane@m.ffzg.hr

Neologizam

Hrvatski enciklopedijski rječnik (str. 812)

«nova riječ, jezična novotvorevina, kovanica ili posuđenica iz drugoj jezika; novotvorenica»

V. Anić *Rječnik hrvatskoga jezika* (1994: 536)

«nova riječ, jezična novotvorina»

Hrvatska enciklopedija Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža

«neologizam ili novotvorenica je «novostvorena riječ ili izraz koji nisu općenito prihvaćeni, (...) ili riječ koja se počne upotrebljavati u novome značenju (...).»

Hrvatski jezični savjetnik

«neologizmi su nove riječi, jezične novotvorine. »

Neologizam

G.L. Becaria: Dizionario di linguistica (2004: 530)

«novim riječima koje ulaze u jezik ili se tvore u njemu, i to su ujedno i posuđenice ili strane riječi (forestierismi).»

Simeon (1969: 904-905)

«jezična novotvorevina, novo iskovana i još ne općenito prihvaćena riječ ili izraz; kovanje i upotreba starih riječi u novom značenju; riječ, izraz, konstrukcija koja je nedavno ušla u jezik.»

Lewandovski (1994: 744)

«nova tvorenica, novostvorena riječ; nova riječ odnosno novi izraz koje se u razgovornome jeziku još nije potpuno udomaćio.»

Mounin (1974: 229-230)

«nova riječ, novo značenje neke, već postojeće, riječi, ali također posuđenica (ne samo iz stranoga jezika nego i žargona pojedinih društvenih skupina); napokon i riječ koja je ponovno oživjela.»

D. Crystal (2003: 73)

«potpuno svježa kreacija, nova konstrukcija i novi dio govora».

Vrste neologizama — poteškoće definiranja i razgraničavanja

SADRŽAJNI I FORMALNI ASPEKT DEFINIRANJA NEOLOGIZAMA

DENOMINATIVNI I STILISTIČKI NEOLOGIZMI (prema V. Muhvić-Dimanovski)

NOVO U APSOLUTNOM SMISLU

smatraju sve nove riječi, izrazi, fraze, kratice, skraćenice, nova značenja starih riječi bez obzira na izvor tih riječi, odnosno jesu li posuđenice ili prevedenice

NOVO U RELATIVNOM SMISLU

novotvorenice - riječi koje su nastale korištenjem domaćih elemenata u skladu s određenim tvorbenim obrascima

U naš su korpus uključeni neologizmi oba tipa.

Nazivlje

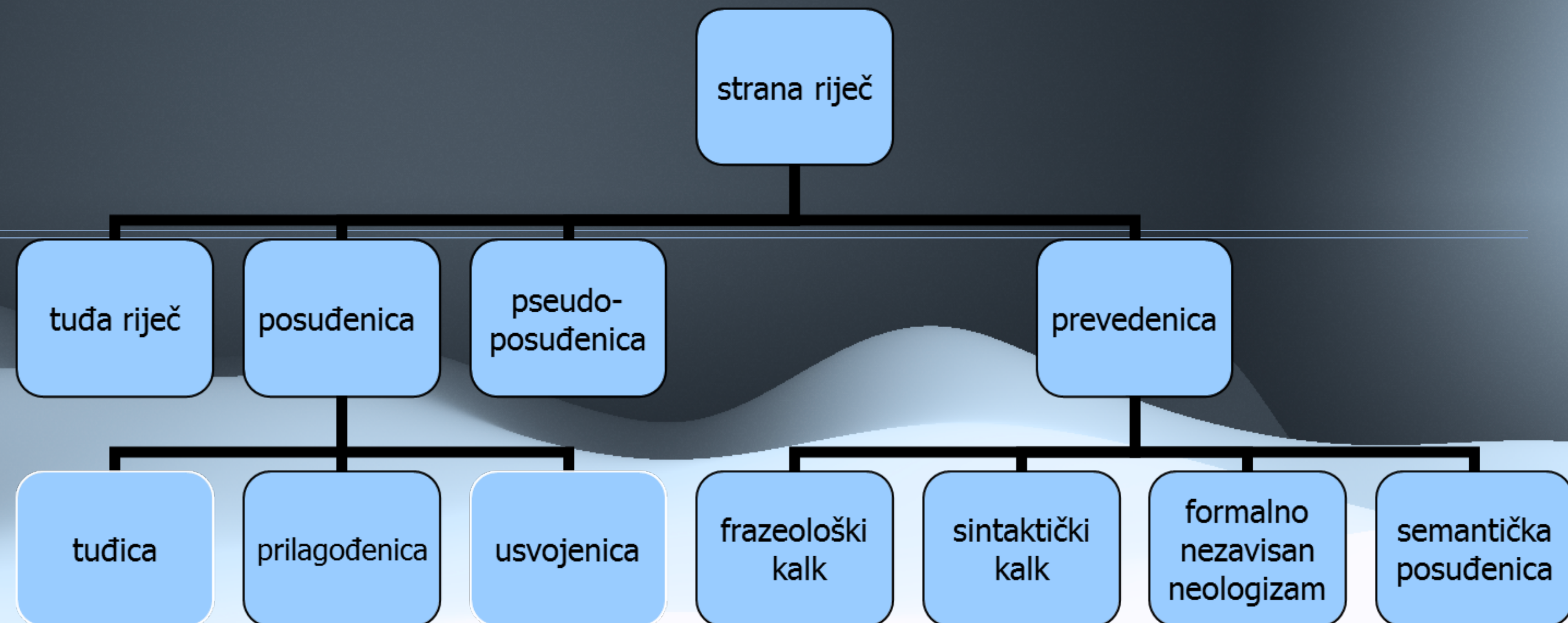
Hrvatski: formalno nezavisan neologizam

Engleski: loan creation

Njemački: Lehnerschöpfung

Francuski: équivalent suggéré

Švedski: konstruktionslån

Rondeau (1984: 105): formalni neologizmi, značenjski neologizmi, posuđenice

Rey (1995: 68-70): formalni neologizmi, semantički neologizmi, pragmatički neologizmi

Honselaar (2002: 105): neostilizam, neozastarjelica, neohistorizam, neosemantizam, neoformizam

Projekt izrade rječnika neologizama

Projekti

Neologizmi – problemi teorije i primjene (2003.- 2006.)

Neologizmi u hrvatskome i europskome kontekstu (2007.) – voditeljica: V. Muhvić-Dimanovski

HR4EU – Mrežni portal za e-učenje hrvatskog jezika (2015.-2016.) – voditelj: M. Tadić

IZVORI – ekscerpirani su primjeri iz novinskih i internetskih tekstova u razdoblju od 2001. naovamo

KORPUS – prikupljeno je gotovo 2000 primjera

CILJ – izrada e-rječnika neologizama

Kategorizacija:

- posuđenice, prevedenice, semantičke posuđenice, hrvatske novotvorenice, kratice...

Prema e-rječniku

- provjera zabilježenih primjera
- određivanje gramatičkih kategorija
- definiranje pojedinih riječi i izraza
- navođenje izvora
- kontekst
- određivanje jezika izvora pojedinih posuđenica

<https://lexonomy.zzl.ffzg.unizg.hr/#/rjecnik-neologizama>

Tenhičko rješenje rječnika

softver otvorenog kôda za izradu i objavu digitalnih rječnika Lexonomy (<https://github.com/elexis-eu/lexonomy>)

- razvoj Lexonomyja sponzorira firma Lexical Computing uz financiranje Europske unije kroz ELEXIS projekte (<https://project.elex.is/>)
- sustav je instaliran na poslužitelj Zavoda za lingvistiku (<https://lexonomy.zzl.ffzg.unizg.hr/>) i služiti će daljnjem razvoju ovoga rječnika, drugih rječnika čija je izrada u planu te za potrebe nastave na studiju lingvistike

E-rječnik

Slika zaslona 2026-05-14...

Prikaz

Zumiraj

Istakni

Ukloni pozadinu

Rotiraj

Ispunjavanje obrazaca

Obilježi

Inspektor

Dijeli

Traži

Dictionary Rječnik neologizamaaskelin@ffzg.unizg.hr

na > View

ogizama

arts like this

a) im. ž.

m. m.

Vatileaks *im. m.* [engleski] (2013)

naziv za aferu u kojoj je došlo do javnog objavljivanja tajnih dokumenata i informacija iz Vatikana

Prema nekim nagađanjima jedan od razloga Benediktove abdikacije je takozvani Vatileaks slučaj iz prošle godine kada je uhićen batler koji je talijanskim medijima davao tajne dokumente. Sada kada je Benedikt podnio ostavku, a ususret konklavi, Vatileaks slučaj nastaviti će biti u središtu pozornosti - zaključio je.

www.24sata.hr, 25.04.2013.

HRT, Dnevnik, 14.10.2015.

Podrijetlo posuđenih neologizama

Jezično posuđivanje:

- posredno
- neposredno

Određivanje podrijetla posuđenica prema:

- jeziku davatelju (Filipović, 1986)
- jeziku posredniku (Muljačić, 1997; Turk, 2013)

Etymologia proxima vs. etymologia remota

„Starost“ neologizama

Poteškoće određivanja „starosti“ neologizma

- podaci o prvoj uporabi
- kada neologizam prestaje biti neologizmom
- stare nove riječi — oživljenice
- semantičke posuđenice

Gdje smo?

- unos natuknica i opis
- oko 2000 natuknica
- manje od polovine je opisano
- obuhvaća period od 2000. do 2019.

Hvala na pažnji!

Anita Skelin, Daša Farkaš, Vanja Štefanec

askelin@m.ffzg.hr, dberovic@m.ffzg.hr, vstefane@m.ffzg.hr